

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการเขียนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกับระบบการสอนทางไกล
(การศึกษาทางไกล) และตอนที่ 2 เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกับระบบการสอนทางไกล

แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิด หรือตลาดวิชา มีแนวคิดด้วยกัน 2 แนวคิด
คือ แนวคิดที่ 1 เปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนโดยไม่ต้องมีการสอบคัดเลือก แต่ยังมีกา
กำหนดคุณลักษณะ เช่น ต้องสำเร็จ ม.ศ.5 และยังคงบังคับโดยทางตรงหรือทางอ้อม
ให้เข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียน ส่วนแนวคิดที่ 2 เปิดรับนักศึกษาโดยไม่มีการสอบ
คัดเลือก แต่อาจกำหนดกฎเกณฑ์การรับเข้าเป็นนักศึกษาตามความเหมาะสม เช่น
มาก่อนให้เรียนก่อน ผู้สูงอายุ แม่บ้าน ผู้พิการ ฯลฯ ไม่มีการกำหนดคุณลักษณะ
ใครมีความสามารถเรียนได้ตามหลักสูตรก็สามารถเป็นบัณฑิตได้ โดยไม่ต้องมานั่งเรียน
ในห้องเรียน เรียนโดยใช้ระบบการสอนแบบสื่อประสม คือ คำบรรยาย สิ่งพิมพ์
วิทยุ โทรทัศน์ การสอนทางไปรษณีย์ การสอนแบบส่วนตัว ชุดทดลองวิทยาศาสตร์
เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาได้เองที่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์
พรหมวงศ์ 2517: 11)

สำหรับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น อาศัยแนวคิด
ที่ 2 มาเป็นหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งแตกต่างจากระบบการจัดการศึกษาแบบเปิด หรือ
แบบที่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศไทยกำลังดำเนินการอยู่อย่างเห็นได้ชัด การจัดการ
ศึกษาลักษณะเช่นเดียวกับของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น มีชื่อเรียกกันหลายชื่อ
เช่น การศึกษาทางไกล การสอนทางไกล การศึกษาทางไปรษณีย์ การศึกษาตามลำพัง
การศึกษาแบบไม่มีรั้วกัน เป็นต้น แต่ที่นิยมเรียกกันมากในเมืองไทยก็คือ การศึกษาทาง-
ไกล กับการสอนทางไกล

กระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ความรู้ และประสบการณ์ ในระบบ การสอนทางไกลที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกระทำกันอยู่ในปัจจุบัน มีดังนี้

1. การศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ได้แก่ เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ และเทปคasset ประจำชุดวิชา สื่อการศึกษาที่เป็นเอกสารการสอน นับได้ ว่าเป็นสื่อหลักที่สำคัญที่สุดที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา เอกสารการสอนประจำชุดวิชา หนึ่ง ๆ มีค่าไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิตทวีภาคของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หน่วยการสอน ของชุดวิชาแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 15 หน่วย แต่ละหน่วยใช้เวลาศึกษาประมาณ 12 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

2. การศึกษาจากสื่อการสอนทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีประกอบชุดวิชาละ 17 รายการ รายการละ 20 นาที

3. การศึกษาจากสื่อการสอนทางโทรทัศน์ ซึ่งมีประกอบชุดวิชาละ 7 รายการ รายการละ 30 นาที

4. การศึกษาจากสื่อประเภทโสตทัศนศึกษา เช่น ภาพถ่าย แพนนิ่ง เป็นต้น

5. การสอนเสริม นักศึกษาสามารถเข้ารับการสอนเสริมได้ตามศูนย์บริการ ความภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. กิจกรรมภาคปฏิบัติ เสริมประสบการณ์ เช่น การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การฝึกงาน รวมทั้งการเข้ารับการอบรมในชุดวิชาบางชุดวิชาที่กำหนดให้ต้องมี ภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมประสบการณ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2526: 34-38)

อนึ่ง สำหรับสื่อการสอนตั้งแต่หมายเลข 2 ถึง 6 นั้น เป็นสื่อการสอนระดับ รองจากสื่อการสอนอันแรก ฉะนั้น มหาวิทยาลัยจึงไม่บังคับให้นักศึกษา ศึกษาจากสื่อ ดังกล่าวข้างต้น จะศึกษาหรือไม่ศึกษาก็ได้ แต่ถ้านักศึกษาได้ศึกษาก็นับได้ว่าเป็น ประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้นั้นเป็นอย่างมาก เพราะสื่อเหล่านี้จะเป็นสื่อเสริมประสบการณ์ ให้นักศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ให้นักศึกษามองเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างไกล ได้แนวคิดที่สร้างสรรค์มากขึ้น เหล่านี้เป็นต้น

สำหรับการวัดและประเมินผลการศึกษา นั้น นับได้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญ อย่างหนึ่งที่จะทำให้มหาวิทยาลัยได้ทราบว่า ผลผลิตที่ได้จากการจัดการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุจุดประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และเพื่อเป็นการวัดความสามารถในการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีการสอบภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง ตอนปลายภาค โดยมีการจัดสอบพร้อมกันทุกจังหวัดทั่วประเทศ ตามศูนย์บริการ-การศึกษาประจำจังหวัด ส่วนลำดับชั้นความสามารถในการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 3 ลำดับชั้น คือ ลำดับชั้น H (ได้คะแนนร้อยละ 76 ขึ้นไป) หมายถึง เกียรตินิยม ลำดับชั้น S (ได้คะแนนร้อยละ 60-75) หมายถึง ผ่าน และลำดับชั้น U (ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60) หมายถึง ไม่ผ่าน

ด้วยเหตุที่ระบบการสอนทางไกลเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทย นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับระบบการศึกษาดังกล่าว มหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่สอบปลายภาคได้ลำดับชั้น U ได้มีโอกาสแก้ตัว จึงได้มีการจัดสอบซ่อมขึ้นภาคการศึกษาละ 1 ครั้งด้วย

จากการที่ได้กล่าวถึงระบบการสอนทางไกลในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาได้อย่างเต็มที่ เป็นการศึกษาที่ยึดหลักปรัชญาการศึกษา "การศึกษาตลอดชีวิต" ยึดหลักความเสมอภาค และยึดหลักศึกษภาคของบุคคล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525: 2) เป็นการศึกษาที่นำระบบสื่อมวลชนทางการศึกษา เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน นอกจากนี้ การศึกษาในระบบเปิดยังเป็นผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการแก่ประชาชน เช่น การสื่อสารแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นต้น ได้หันมาตัวเองให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2522 สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลทาง เศรษฐกิจและสังคมต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522: 19-20) การวิจัยนี้มุ่งศึกษาหาปัจจัยที่มีอิทธิพลทาง เศรษฐกิจและสังคมอันประกอบด้วย เศรษฐกิจ สถานที่เกิด สถานภาพสมรส คุณวุฒิที่ใช้สมัคร อาชีพขณะศึกษา รายได้

ต่อเนื่อง ต่อความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นบัณฑิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร 4 รุ่น ใน พ.ศ. 2518, 2519, 2520 และ 2521 ตามลำดับ โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับภูมิลำเนา เศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาที่มีต่อการสำเร็จ การศึกษา จะเห็นได้ว่า อายุ และผลการศึกษาที่ใช้สมัครของนักศึกษาที่มีส่วนสัมพันธ์กับ ระดับความสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาเป็นอย่างมากด้วย ซึ่งกล่าวโดยสรุปดังนี้

1. สถานที่เกิดในกรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระยะเวลาในการศึกษาเมื่อสำเร็จ เป็นบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ
2. วุฒิมัธยมศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคะแนนเฉลี่ย เมื่อสำเร็จ เป็นบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ
3. อายุของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเมื่อสำเร็จ เป็นบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ
4. ผลการศึกษาที่ใช้ในการสมัครมีความสัมพันธ์กับระดับคะแนนเฉลี่ย เมื่อ สำเร็จ เป็นบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2523 ศศิธร แม้นสงวน (2523: 59-60) ศึกษาเปรียบเทียบ ภูมิลำเนาของบัณฑิต มหาวิทาลัยรามคำแหง ระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกับ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ โดยใช้ประชากร 2,906 คน เป็นนักศึกษาที่เข้าใน ปีการศึกษา 2510 ผลการวิจัย พบว่า อายุ รายได้ขณะที่ทำการศึกษา วุฒิเดิมก่อน เข้าศึกษา ลำดับที่การเป็นบุตร จำนวนพี่น้องกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องที่ได้รับการ ศึกษา ระดับการศึกษาของบิดามารดาของบัณฑิตในแต่ละคณะ ทุกคณะ เป็นตัวแปรที่ไม่ สามารถนำมาจำแนกกลุ่มของบัณฑิตออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญ .05

สถานภาพสมรสของบัณฑิตในขณะที่กำลังศึกษาระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกับต่ำ พบว่า ในขณะนิตินศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 อาชีพ ของบัณฑิต ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ของกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำของแต่ละ คณะทั้ง 7 คณะ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

ลักษณะการมาศึกษาของบัณฑิต ทั้งแยกเป็นมาเรียนสมำ เสมอที่มหาวิทยาลัย มาเรียนเป็นครั้งคราว ไม่ได้มาเรียนเลย และศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน หรือศึกษาทาง วิทยุโทรทัศน์ ไม่ได้เรียนเลยแต่คิดตามฟังบรรยายสรุปจากศูนย์โครงการอาจารย์สัญญา หมายว่า คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของแต่ละคณะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 แต่ใน คณะนิติศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ หมายว่า ลักษณะการมาศึกษาของบัณฑิตของแต่ละคณะระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญ .05

ในปี พ.ศ. 2525 ไทย ทิพย์สุวรรณกุล (2525: 7-9) ได้ทำการวิจัย ภูมิหลังของผู้ได้รับสัมฤทธิบัตรโครงการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2525 ปรากฏผลดังนี้

1. จากจำนวนผู้สมัครสอบเพื่อขอรับสัมฤทธิบัตร 939 คน มีผู้เข้าสอบจริง 436 คน (ร้อยละ 52) และมีผู้สอบได้ทั้งสิ้น 223 คน (ร้อยละ 46 ของจำนวนผู้ เข้าสอบ) โดยชุดวิชาพื้นฐานการศึกษามีสัดส่วนผู้สอบได้น้อยที่สุด (ร้อยละ 20) และ ชุดวิชาการศึกษากับชีวิตและชุมชนมีสัดส่วนผู้สอบได้มากที่สุด (ร้อยละ 65)

2. ในจำนวนผู้สอบผ่าน 223 คน มีผู้สอบได้คะแนนในระดับเกียรตินิยม ทั้งสิ้น 58 คน (ร้อยละ 26) ชุดวิชาระบบการเรียนการสอนมีสัดส่วนของผู้สอบได้ คะแนนในระดับเกียรตินิยมมากที่สุด (ร้อยละ 80) ชุดวิชาหลักและระบบบริหารการ ศึกษา และชุดวิชาการศึกษากับชีวิตและชุมชน มีสัดส่วนดังกล่าวน้อยที่สุดตามลำดับ คือ ร้อยละ 6 และร้อยละ 0

3. จากผู้เข้าสอบทั้งหมด มีอายุโดยเฉลี่ย 32.77 ปี มีช่วงอายุระหว่าง 20 ถึง 39 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 75) อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 3 และ 4 ตามลำดับ)

4. จำนวนผู้สอบได้มีระดับความรู้เดิม ตั้งแต่ ม.4 ถึงปริญญาโท ส่วนใหญ่ มีระดับความรู้ในชั้นมัธยมต้น (ร้อยละ 20) มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี (ร้อยละ 24 และร้อยละ 25 ตามลำดับ)

5. ผู้สอบได้ที่มีความรู้เดิมปริญญาตรี สอบได้เกียรตินิยมมากที่สุด (ร้อยละ 42) และผู้สอบได้ที่มีความรู้เดิมระดับประถมศึกษา ไม่มีผู้สอบได้เกียรตินิยมเลย

6. ผู้สอบได้ส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 72) และมีพระภิกษุสอบได้ 3 รูป

ในปี พ.ศ. 2525 เฉลิมเผ่า อจละนันท์ ได้ทำการวิจัย เรื่องทัศนคติของ อาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการอาจารย์สัญญา และความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2525: 95-97) การวิจัยนี้ต้องการทราบถึงทัศนคติของ อาจารย์และนักศึกษาต่อโครงการอาจารย์สัญญา และความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อโครงการอาจารย์สัญญา ใ้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน (จากอาจารย์ 70 คน และนักศึกษา 350 คน) ผลการการวิจัย พบว่า

1. สถานภาพของประชากรที่เป็นอาจารย์ และนักศึกษา มีสหสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อโครงการอาจารย์สัญญาอย่างมีนัยสำคัญ และนักศึกษามีทัศนคติต่อโครงการอาจารย์ สัญญาดีกว่าอาจารย์ผู้บรรยายประจำศูนย์

2. ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้บรรยายสรุปประจำศูนย์ มีสหสัมพันธ์ กับความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อ อาจารย์ผู้บรรยายสรุปประจำศูนย์ดี จะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาสูง ส่วนทัศนคติ ของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้บรรยายสรุปไม่ดี จะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาต่ำ

3. การใช้บริการในโครงการอาจารย์สัญญาของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์กับ ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ถ้าใช้บริการอาจารย์ สัญญามากจะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาสูง และถ้าใช้บริการอาจารย์สัญญาน้อย จะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาต่ำ

4. กำลังขวัญในด้านการเรียนของนักศึกษา มีสหสัมพันธ์กับความสัมฤทธิ์ผลทาง การศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ถ้ากำลังขวัญในด้านการเรียนของนักศึกษาสูง จะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาสูง และถ้กำลังขวัญในการเรียนของนักศึกษาต่ำ จะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาต่ำ

จากผลการวิจัยที่ กล่าวมาแล้ว พบว่า สัมฤทธิผลทางการ เรียนมีองค์ประกอบ
หลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น คุณลักษณะของผู้เรียน เศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคม
ของผู้เรียน เป็นต้น สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น เป็นมหาวิทยาลัยที่จัด
การศึกษาในระบบเปิด ซึ่งเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทย จึงน่าที่จะศึกษาว่า มีตัวแปร
ใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษา เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาศึกษา
วางแผนจัดการศึกษาในระบบนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย